

EESTI ETTEVÕTLUSPOLIITIKAST EUROOPA LIIDUGA LIITUMISE KONTEKSTIS

Aino Siimon, Anu Reiljan, Raili Kriisa
Tartu Ülikool

Sissejuhatus

Ettevõtete loomine, tegutsemine ja areng konkreetsetes majandusruumis sõltub oluliselt ettevõtluskeskkonnast ja ettevõtluspoliitikast. Eesti majandusest rääkides on alati rõhutatud süsteemi liberaalsust, kuid see ei tähenda, et ettevõtetele poleks tarvis selgelt reglementeeritud tegutsemisruumi. Eriti aktuaalseks muutub see Euroopa Liiduga liitumise kontekstis. Käesolevas artiklis käsitletakse riikliku ettevõtluspoliitika olulisust ning selle väljatöötamise praktikat Eestis taasiseseisvumise algaastaist kuni Euroopa Liiduga liitumiskõnelusteni ja ettevõtluspoliitika vastuvõtmiseni 2002. aastal.

Ettevõtluse riikliku reguleerimise põhilised aspektid ja meetmed

Majanduspoliitika seisukohalt võib ettevõtlussektori jagada kaheks segmendiks: ühelt poolt suurettevõtted ning teiselt poolt väike- ja keskmise suurusega ettevõtted. Mõlemal segmendil on iseloomulikud tunnused ja probleemid, ka on erinev nende osa ühes või teises riigis. Majandusministeeriumi ja Maksuameti andmetel oli 2001.a. Eestis 77% mikroettevõtteid (kuni 10 töötajat), 18,5 % väikeettevõtteid (kuni 50 töötajat), 3,4% keskmisi ettevõtteid (kuni 250 töötajat) ja ainult 0,5 % suurettevõtteid (Ettevõtlik Eesti 2002: 3). Ülevaate ettevõtete arvu dünaamikast suurusgruppide lõikes aastatel 1999-2001 annab tabel 1. Euroopa Liidu riikides keskmiselt oli mikroettevõtete osatähtsus veelgi suurem. Sellest tulenevalt võib ettevõtlust sisuliselt samastada väikettevõtlusega ja selgitada valitsuse sekkumise vajadust vaid väikeettevõtlussektorile tuginedes (Pleitner et al 2000:15).

Väikeettevõtete tegutsemisruumi piirab nii riiklik maksupoliitika (käibemaks, sotsiaalmaks) kui ka bürokraatiakoormus. Et vältida varimajanduse laialdast levikut, tuleks kõrvutada väikeettevõtete koormust talutavuspiiriga. Majanduslike mängureeglite kujundamiseks peab omavahel võrdlema kaht konkureerivat kontseptsiooni, nende printsiipe (Mugler, 1993:63):

- täielikult konkurentsile rajanev liberalistlik printsiip,
- universaalsust õigustav organisatoorne-kujundav printsiip.

Konkurentsi toimimine loob, ühelt poolt, väikeettevõtetele šansi, et suurettevõtted ei saa jõuga mängureegleid oma kasuks mõjutada. Teiselt poolt aga soodustab vaba konkurents faktiliselt suurettevõtteid, kuna nad küll mitte mängureegleid, vaid nõudlust kergemini oma kasuks mõjutada suudavad.

Tabel 1. Tegutsevad äriühingud suurusgruppide lõikes, 1999-2001

	1999. a.	Osa- kaal (%)	2000. a.	Osa- kaal (%)	Muutus (%)	2001. a.	Osa- kaal (%)	Muutus (%)
KOKKU	29535	100,0	31346	100,0	6,1	33179	100,0	5,8
mikroettevõtted	20541	69,5	23429	74,7	14,1	25532	77,0	9,0
väikeettevõtted	6215	21,0	6106	19,5	-1,8	6 134	18,5	0,5
keskmised ettevõtted	1203	4,1	1128	3,6	-6,2	1 135	3,4	0,6
suureettevõtted	178	0,6	177	0,6	-0,6	159	0,5	-10,2
määramata ettevõtted	1398	4,7	506	1,6	-63,8	219	0,7	-56,7

Allikas: Maksuamet

Ühiskond määrab teadlikult või ebateadlikult kindlaks riigi positsiooni väikeettevõtete suhtes. Ebateadlikkus toob väikeettevõtete jaoks kaasa negatiivsed tagajärjed: riivatakse riigi poolt võrdsete võimaluste loomist erineva suurusega ettevõtetele ning soodustatakse ettekavatsematult suuremaid üksusi. Et tagada väikeettevõtluse arengut, on tarvis teadlikult ja argumenteeritult välja töötada spetsiaalne toetusmeetmestik. On levinud toetusmeetmete liigitamine immateriaalseteks ja materiaalseks meetmeteks.

Immateriaalsete toetusmeetmete alla kuuluvad eelkõige need, mis võimaldavad alandada transaktsioonikulusid. Madalad transaktsioonikulud kergendavad teenuste vahetust paljude väikeste, üksikeisest sõltumatute partnerite vahel. Transaktsioonikulusid võib alandada vahetussidemete kergendamine, kiirendamine ja kindlustamine mitmesuguste teenuste abil. Mingil juhul ei pea kõiki teenuseid riigi poolt pakutama. Vastupidi, erateenistused töötavad reeglina efektiivsemalt, kuna nad tegutsevad konkurentsiturvalisuse all. Väikeettevõtete osas on siin autorite arvates õigustatud kombinatsioon riiklikest ja eneseabi-meetmetest ettevõtetele tasandil. Näiteks riigi ning (kaubandus-tööstus jt.) kodade koostöö ametikoolituses (välja- ja jätkuõppes), ettevõtete nõustamine ja väliskaubanduse toetamine.

Materiaalsed toetusmeetmed on need, mis kajastuvad vahetult ettevõtte finantstulemustes. Näiteks võib tuua maksusoodustused, investeringud (kaudne soodustus), subventsioonid konkreetsetele projektidele (otsene soodustus) jne. On levinud arusaam, et ettevõtja reageerib materiaalsele soodustusele kiiremini ja seetõttu sobivad need paremini majanduspoliitiliseks juhtimiseks. Samas asub riik sellise instrumentariumiga "superettevõtja" rolli, kes teab paremini kui ettevõtja ise, milliseid otsustusi peaks ettevõtte tasandil tuleviku jaoks langetama. Peale selle tekib materiaalse soodustuse juures palju suuremas ulatuses nn. "kaasavõtmise efekti" oht, s.t. soodustuse rakendamine ilma majandusliku põhjendusega.

Soodustuste pakkumise juures on probleemiks ka vastavate programmide ja institutsioonide paljus, mis põhjustab olulisi transaktsioonikulusid. Eestis on viimastel aastatel püütud koondada kogu siseriiklik tegevus paari-kolme ühtsesse organisatsiooni. Erinevatel tasanditel täiendavad täna ja tulevikus siseriiklikke meetmeid rahvusvahelised programmid, mis aitavad suurendada siseriiklike toetuste mahtu ning välja töötada uusi toetusmeetmeid nii ettevõtete vajadusi kui riigi prioriteete arvestades. Euroopa Liidus peetakse ettevõtluse toetamisel oluliseks nii ettevõtlusega alustamise soodustamist kui juba tegutsevate väikeettevõtjate toetamist. Samas suunas liigub ka Eesti ettevõtluspoliitika, mis viimase 15-20 aasta jooksul on oma arengus läbinud mitmed erinevad etapid.

Ettevõtluspoliitika areng Eestis alates 1985. aastast

Eesti väike- ja keskettevõtluse arengut on erinevad autorid periodiseerinud järgmiselt:

- I etapp (1988 kuni august 1991), II etapp (august 1991 kuni juuni 1992) ja III etapp (juuni 1992 kuni 1998.a. teine poolaasta) (Siimon jt. 2000:160-162);
- algfaas (1986-1989), teine faas (alates 1990) ja kolmas faas (alates 1994) (Venesaar, Maldre 2000:483);
- I periood (1988-1992), II periood (1992-1995), III periood (1995-1998), IV periood (alates 1998) (Kuura 2001:56).

Lähtudes ettevõtluse riiklike toetusmeetmete arengust, võib käesoleva artikli autorite arvates Eesti puhul rääkida neljast faasist, kus ettevõtluskeskkonna muutused on oluliselt mõjutanud ettevõtete rajamise intensiivsust.

Esimesed sammud väikeettevõtluse alal astuti juba iseseisvuse eelsetel aastatel, alates 1985-1986. NSV Liidu majandusreformide käigus lubati Eesti suurtel riigiettevõtetel, algul kerge- ja seejärel ehitustööstuses, moodustada mõnede varade baasil väikeettevõtteid, mis kuulusid küll ametlikult riigile, kuid tegutsesid tegelikult turumajanduse põhimõtetest lähtudes – väljaspool Nõukogude plaanimajandust. See “eksperiment” tõi esile palju väiketootmise ja väikeettevõtete juhtimise eeliseid ning kujunes peagi mudeliks ka kõigile teistele majandusharudele, kus väikesemastaabiline majandustegevus oli teostatav. Riigi omanduses olevatest väikeettevõtetest said Eesti esimesed eraettevõtete juhtimise “koolid” ja inkubaatorid esimestele tõelistele eraettevõtetele – kooperatiividele. Valitsuse osa piirdus esimeses faasis (kuni 1989) seadusandlike ja administratiivsete piirangute kõrvaldamisega, et luua tingimused uute ettevõtlusvormide (tootmiskooperatiivid, väikeettevõtted, individuaaltöötajad) loomiseks. Soodustamiseks uute ettevõtete kasvu Nõukogude võimu perioodil käsumajanduse tingimustes kehtestati neile maksusoodustused. 1988.aastaks olid riigi omanduses olevad väike- ja keskmise suurusega ettevõtted kujunenud Eesti majanduses kõige dünaamilisemaks ja edukamaks ettevõtete rühmaks. Nad konkureerisid kvaliteedi, tootlikkuse, ekspordi ja tulude osas edukalt suurfirmadega. Et nad olid üldisest planeerimissüsteemist

välja jäetud, võisid nad oma kasumi kasutamise üle investeringuteks, töötasudeks jne. iseseisvalt otsustada. See võimaldas neil ettevõtetel meelitada kõrgema palga abil oma suurtest emafirmadest ära parima tööjõu ja juhid. Niisugune olukord tekitas konflikti suurettevõtetega. 1988.a. püüti poliitiliselt mõjukate suurettevõtete algatusel keelata uute riigile kuuluvate väike- ja keskmise suurusega ettevõtete registreerimine ja juba olemasolevaid väikeettevõtteid sulgeda. See oli väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele hoiatussignaalsiks, mis sundis neid selle ohu ees organiseeruma ja 1988.a. moodustatigi neid esindav ja kaitsev organisatsioon Eesti Väike- ja Keskliste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA). See alustas küll tegevust riigi omanduses olevate väikeettevõtete ühendusena, kuid niipea kui eraettevõtlus legaliseeriti, muutus EVEA eraomanduses olevate väike- ja keskmise suurusega ettevõtete esindajaks. Selles ettevõtluse arengu faasis Eestisse otsene välistoetus ei jõudnud.

Teise arengufaasi alguseks võib lugeda aktsiaseltside seaduse jõustumist 1990. aastal, mis kehtestas eriti madala miinimumkapitali nõude aktsiaseltsidele (300 EEK). Selle vastukaja, kuid ka majandusreformide intensiivse arengu ja nõrga turukonkurentsi koosmõju kutsus esile ettevõtete arvu "plahvatusliku" kasvu. Selles arengufaasis oli valitsuse tähtsaks sammuks ka välisosaluslega ettevõtetele maksusoodustuste kinnitamine. Alates Eesti eraldumisest ja iseseisvumisest 1991.a. algas väike- ja keskmise suurusega ettevõtete aktiivne erastamisprotsess, mis jõudis põhiliselt lõpule kahe-kolme aasta pärast. Enamasti erastati need ettevõtted oma juhtkonna poolt. Eestis polnud siiani ühtki konkreetselt väike- ja keskmise suurusega ettevõtlusele suunatud õigusakti, kuigi katseid tehti. Vähene sekkumine väike- ja keskmise suurusega ettevõtluse sektori tegevusse ja selle puudulik reguleerimine võibki olla üks selle kasvu ja edukuse peamisi põhjusi. See lähenemisviis annab aga positiivseid tulemusi teatud piirini. Kõige suurem oli registreeritud väikeettevõtete arv 1994.a., mil Ettevõtteregestris registreeriti 17 496 uut ettevõtet.

Kolmandat ettevõtluse arengufaasi (alates 1995.a.) võib määratleda väikeettevõtete suhtes negatiivse valitsuspoliitika rakendamisega, kus toimus kõigi ettevõtete arengutingimuste ühtlustamine. Seda faasi markeerib uue äriseadustiku vastuvõtmine, millega kehtestati äriühingute miinimumkapitalile kõrgemad nõuded. See suurendas (väike)ettevõtte rajamise (alustamise) kulusid. Pärast seda vähenes uute asutatud ettevõtete arv 1995.a. 7129-ni ja 1996.a. 5356-ni. 1997.a. kasvas registreeritud ettevõtete arv jälle ligikaudu 11232-ni. 1998.a. ettevõtete registreerimine veidi vähenes (9700) ja 1999.a. mõjutas registreerimiste arvu (5300) ettevõtete äriregistrisse ümber-registreerimise tähtaja lõppemine. Osa ettevõtjaid pidas uue ettevõtte asutamist otstarbekamaks kui vana ülekanndmist äriregistrisse.

Alates 2000.aastast võime tinglikult rääkida ettevõtluse neljandast arengufaasist. Euroopa Liit pöörab suurt tähelepanu ettevõtete loomise ja tegutsemisega kaasnevate juriidiliste ja administratiivsete regulatsioonide lihtsustamisele. See on Euroopa Komisjoni arvates valdkond, kus infovahetus, koostöö ja kogemuste jagamine liikmesriikide vahel omab eriti suurt tähtsust. Püütakse saavutada

olukorda, kus ettevõtte loomine erinevates riikides toimuks suhteliselt sarnase skeemi järgi. Uut arengufaasi on põhjust eristada ka sellepärast, et Eestis on välja töötatud ja arendatakse pidevalt edasi terviklikku ja toimivat väikeettevõtluse toetamise süsteemi, mis kindlustaks riigis vaba konkurentsi, aitaks kaasa tööhõive tagamisele ning lõppkokkuvõttes oleks oluliseks majanduskasvu teguriks.

Eesti ja Euroopa Liidu ettevõtluspoliitika võrdlus

2000. aastal defineeris Euroopa Nõukogu Lissabonis oma eesmärgid majanduse arenguga seotud küsimustes. Visioonina nähakse, et aastal 2010 on Euroopa Liit kõige konkurentsivõimelisem ning dünaamilisem teadmistel põhinev majanduskeskkond maailmas. Lisaks on loodud 15 miljonit uut töökohta (Global Entrepreneurship Monitor 2002:16). Jaanuaris 2003 avaldas Euroopa Komisjon järjekordse Rohelise Raamatu, mis on pühendatud ettevõtluse tulevikule Euroopa Liidus. Rohelised Raamatud (ingl. k. *Green Paper*) on Komisjoni poolt konkreetsete poliitikate teemadel väljaantavad dokumendid, mis on suunatud valdkonnaga seotud huvigruppide, organisatsioonide ja eraisikute kaasamiseks avalikku arutellu ning mille tulemuseks võib olla uue seadusandluse väljatöötamine. Käesolev Roheline Raamat keskendub lahenduste otsimisele kahe põhiprobleemiga seoses.

1. Miks vaatamata üldisele positiivsele hoiakule on nii vähesed inimesed otsustanud siduda end eraettevõtlusega.
2. Euroopa ettevõtete aeglane kasvutempo ja laienemine, eriti võrreldes USA vastavate näitajatega (Green Paper 2003:3)

Euroopa Liidu vastavate institutsioonide peamise ülesandena nähakse endiselt ettevõtjasõbraliku majanduskliima kujundamist, mis soodustaks uute firmade tekkimist ning olemasolevate aktiivset laienemist.

Nimetatud suunistest lähtub oma ettevõtluspoliitika kujundamisel ka Eesti. Riikliku regulatsioonipoliitika paremaks elluviimiseks reformiti 2000. aastal ettevõtluse tugistruktuur, mis koosneb nüüd kahest suurest sihtasutusest – Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) ning Krediidi ja Ekspordi Garanteerimise Sihtasutus (KredEx). 2001.a. ühinesid Maaelu Laenude Tagamise Sihtasutus ja Sihtasutus Põllumajanduse ja Maaelu Krediteerimise Fond ning moodustasid Maaelu Edendamise Sihtasutuse. EAS koondab enda alla viis agentuuri + kaks regionaalset agentuuri: Regionaalarengu Agentuur (+ Lõuna-Eesti Agentuur ja Ida-Virumaa Agentuur); Ekspordiagentuur; Tehnoloogia Agentuur; Turismiagentuur ja Välisinvesteeringute Agentuur. Selle reformi tulemusena likvideeriti ettevõtlust toetavate ja reguleerivate institutsioonide paljusust, muudeti efektiivsemaks piiratud ressursside kasutamine ning parandati oluliselt ettevõtjatele vajaliku info kättesaadavust.

Euroopa Liidu liikmesriikide ettevõtjad on peamiste raskustena oma eesmärkide saavutamisel nimetanud keerukat ja ajamahukat bürokraatiat uue firma registreerimisel ning finantseerimisvõimaluste piiratust ja vähest paindlikkust. Uue ettevõttega seotud formaalsustele kulub keskmiselt 18 tööpäeva. Alustavad ettevõtted on raskustes stardi- ja riskikapitali leidmise ja kaasamisega (vastavalt

76%). Leitakse, et riski jagamine avaliku ja erasektori vahel aitaks kaasa finantseerimisvõimaluste paranemisele (ibid: 8). Lahendusena nähakse administratiivsete protseduuride jätkuvat lihtsustamist, samuti nn. *one-stop-shop* ide ehk ettevõtluskeskuste tegutsemist, kus alustav ettevõtja saab ühes kohas vajalikud dokumendid esitada ning ka nõuannet nende koostamisel ja täitmisel. Eestis ei peeta bürokraatiat ettevõtte registreerimisel nii suureks probleemiks, olulisemaks loetakse ettevõtjale vajaliku info ja teenuste kättesaadavust. Selle probleemi lahendamiseks on kõikides maakondades loodud ettevõtluskeskused, mille tegevust koordineerib Regionaalarengu Agentuur. Eesmärgiks on pakkuda regioonides ettevõtjatele sama teenustepaketti, mis on neile kättesaadav Tallinnas ning tagada ühtlasi regionaalsete vajaduste arvesse võtmine.

Eurobaromeetri järgi on peamised ettevõtlusega seotud kartused pankrot ning isikliku vara kaotamine. Lisaks toodi esile ka ühiskondlikku suhtumist ning õiguslikke aspekte, mis kaasnevad pankrotiga. Et neid riske vähendada, on mitmes liikmesriigis rakendatud nn. maksejõuetuse seadused, mis võimaldavad majandusraskuste korral ettevõtte tegevuse lihtsustatult lõpetada ning annab võimaluse uuesti teises valdkonnas alustada. Samuti on osades liikmesriikides maksusoodustused nii väikeettevõtetele kui neile, kes ise endale tööd annavad. Rahastamisraskustest ülesaamiseks nähakse võimalusi erinevates finantseerimisallikates (riskikapital, perekond, sõbrad, nn. äriinglid). Samuti peetakse nii finantseerimisprobleemide kui riski vähendamisel oluliseks üha enam kaasata avaliku sektori fondide vahendeid. Eestis on vastavaks otstarbeks loodud sihtasutus KredEx, mille eesmärkideks on erinevaid lisatagatise pakkudes parandada kapitali kättesaadavust VKE-dele ning toetada eksportivaid ettevõtteid ekspordimahtude suurendamisel ja uute turgude hõlvamisel. Kindlasti vajaks olulisi muudatusi Eesti pankrotiseadus, sest praegusel kujul ei võimalda see sisuliselt ettevõtteid saneerida ega ka ilma suurte kuludeta likvideerida.

Vastavalt Eurobaromeetrile on 37% elanikkonnast mõelnud ettevõtlusega alustamisele, reaalselt alustab aga 15% (Global Entrepreneurship Monitor: 12) Uuringute põhjal võib väita, et teadmine, kuidas käivitada ettevõtet, suurendab ka alustamise tõenäosust. Samuti aitab kaasa sotsiaalne taust, s.t. kui perekonnas on ettevõtlusega tegelejaid, siis on suurem tõenäosus alustada oma firmaga. Ka teadmised ja kogemused tõstavad omakorda valmisolekut ettevõtlusega tegelemiseks. Euroopa Komisjon juhib eraldi tähelepanu ka sellistele väheesindatud rühmadele nagu naised ja rahvusvähemused. Naisettevõtjate osakaal EL-s on 27 % ringis, Eestis on vastav näitaja Majandusministeeriumi andmetel 36%. Kasutamata potentsiaaliks peetakse ka juba tegutsevate ettevõtete ülevõtmist. Kaks korda rohkem eurooplasi soovib pigem alustada oma äri kui jätkata juba tegutsenud firma eesotsas. Samas aga on riskid teisel juhul oluliselt väiksemad. Austrias läbiviidud uuring näitas, et viie aasta möödudes jätkas tegevust 96% uue omaniku leidnud firmadest, samal ajal kui uutest ettevõtetest jäi ellu 75% (Business transfers 2002: 5). Eestis on uue ettevõtte loomise olulisteks takistusteks autorite arvates nii kapitali kui ärialaste teadmiste puudus. Suureks abiks on siin mitmesugused ettevõtluskeskuste poolt läbiviidavad väga soodsate hindadega koolitused ning

samuti EAS poolt pakutav nõustamistoetus ja võimalus taotleda 100 000 krooni ulatuses tagastamatut stardiabi, kusjuures üheks prioriteetseks rühmaks selle meetme puhul on naisettevõtjad.

Kokkuvõte

Väike- ja keskmine ettevõtlus vajab igas riigis spetsiaalset toetamist. Vajadusest luua kindel alus stabiilsele majanduskasvule ning ühtlustada oma ettevõtluspoliitika Euroopa Liidu riikide omaga, on Eestis antud teemaga viimastel aastatel väga intensiivselt tegeldud. 2000. aastal viidi läbi ettevõtluse tugisüsteemi reform, mis lihtsustas oluliselt vastavate institutsioonide struktuuri. Toetusmeetmestikku lisandub pidevalt uusi meetmeid ning paraneb vajaliku info kättesaadavus ettevõtjatele. Eesti ettevõtluse arengus on põhiliselt eristatud kolme etappi. Käesoleva artikli autorite arvates võib alates 2000. aastast rääkida ka neljandast etapist, mida iseloomustab eelkõige riikliku väikeettevõtluse tugisüsteemi väljatöötamine ja rakendamine. Kui senini oli Eesti valitsus olnud väikeettevõtluse toetamise osas äärmiselt tagasihoidlik, siis käesolevaks ajaks on välja kujundatud efektiivne ja toimiv toetusmeetmestik, mis lähtub Euroopa Liidus rakendatud ettevõtluse toetamise printsiipidest ja mida pidevalt ka edasi arendatakse. On alust arvata, et neljanda arenguetapi iseloomulikuks tunnuseks saab väikeettevõtluse ja sellest tulenevalt kogu riigi majanduse kiire kasv.

Kasutatud kirjandus

1. Business transfers and succession in Austria. Austrian Institute for Small Business Research, 2002.
2. Ettevõtlik Eesti. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Tallinn, 2002.
3. Global Entrepreneurship Monitor 2002 Summary Report. Koostajad Reynolds, Bygrave, Autio, Hay.
4. Green Paper. Entrepreneurship in Europe. Commission of the European Communities. Jan 2003.
5. **Kuura, A.** Väikeettevõtlus. Pärnu, 2001.
6. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi analüüs Eesti ettevõtluse olukorrast aastatel 1999-2001. Tööversioon. Veebr. 2003
7. Majanduspoliitika probleeme Eestis, Lätis ja Leedus: juhtumite analüüs II (toim Barry Lesser): Tallinn, 2001.
8. **Mugler, J.** Betriebswirtschaftslehre der Klein- und Mittelbetriebe. Wien-New York, 1993.
9. **Pichler, J.H., Pleitner, H.J., Schmidt, K.-H.** Die Führung von Klein- und Mittelunternehmen. 3.Auflage. Wien, 2000.
10. **Siimon, I.-J., Lumiste, R., Lumiste, R.** Tooteinnovatsioon ja innovatsioonisüsteemid. Tartu, TÜK 2000. 248 lk.
11. Tartu ettevõtlus 2000. Tartu, 2001.

12. **Venesaar, U., Maldre, R.** Eesti väikeettevõtluspoliitika areng ja Euroopa Liit. – Eesti Vabariigi majanduspoliitika tulemuslikkus ja Euroopa Liit. VIII teadus- ja koolituskonverentsi ettekanded – artiklid (Tartu-Värska, 29. juuni – 1. juuli 2000). Tallinn, Mattimar OÜ, 2000, lk.481-488.

Zusammenfassung

UNTERNEHMENSPOLITIK IN ESTLAND UND INTEGRATION IN DIE EUROPÄISCHE UNION

Aino Siimon, Anu Reiljan, Raili Kriisa
Univerität Tartu

Die unternehmerische Umfeld ist stark von der staatlichen Wirtschaftspolitik (Unternehmenspolitik, Förderungspolitik) abhängig. Die kleine und mittlere Unternehmen (KMU) können nirgendwo ohne staatliche Unterstützung funktionieren. Die estnische Förderungspolitik für KMU-s muss mit der europäischen übereinstimmen. Es kann man zwischen materiellen und immateriellen Förderungsmassnahmen unterschieden, beide sind nötig und müssen im rationalen Gleichgewicht sein. In Estland kann man zwischen vier Entwicklungsphasen des Unternehmertums unterscheiden. Die ersten Schritte in der Entwicklung des Unternehmertums wurden schon am Ende der sowjetischen Planwirtschaft (1985-1986) gemacht. Es wurden dann die ersten KMU-s gegründet, die zwar der Staat gehörten, ihre Tätigkeit aber doch nach die marktwirtschaftliche Prinzipien organisierten. Als Anfang der zweiten Entwicklungsphase kann man das Jahr 1990 zeichnen. Diese Phase ist charakterisiert durch mehrere tausende Unternehmensgründungen und sehr liberale Wirtschaftspolitik. Die dritte Phase (1995-2000) war für die KMU-s besonders ungünstig, denn dann wurden die Entwicklungsbedingungen für kleine und grosse Unternehmen eingeeheitigt. Die KMU-s sind aber neben den grossen ohne spezielle Unterstützungsmassnahmen nicht wettbewerbsfähig. Erst seit dem Jahre 2000 kann man in Estland über die staatliche Förderungspolitik für KMU-s sprechen. Es sind mehrere Massnahmen eingeführt, die der Gründung und Wachstum von Unternehmen fördern. Seit 2001 können alle KMU-s die Unterstützung für Unternehmensberatung bewerben, für Anfänger ist die Starthilfe eingeführt, von den regionalen Unternehmertumszentren werden verschiedene Sculungsprogramme mit günstigen Preisen angeboten. Die estnische Förderungspolitik ist stark mit der europäischen verbunden und lässt mit der Hoffnung in die Zukunft schauen.